

EDUSKUNNAN VASTAUS 333/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergiain ja säteilylain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi ydinenergiain ja säteilylain muuttamisesta (HE 320/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Talousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TaVM 31/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ydinenergiain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ydinenergiain (990/1987) 7 q §, 23 §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 53 a §:n 1 ja 2 momentti, 53 b §:n 1 ja 2 momentti, 53 d §, 55 §:n 2 momentin 3 kohta ja 82 §:n 9 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 7 q § laeissa 342/2008, 622/2011 ja 410/2012, 23 §:n 1 momentti ja 82 §:n 9 kohta laissa 622/2011, 25 §:n 1 momentti ja 55 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 342/2008, 53 a §:n 1 momentti sekä 53 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 1131/2003, 53 a §:n 2 momentti laissa 410/2012 ja 53 d § laeissa 1131/2003 ja 342/2008, sekä

lisätään 7 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 342/2008, uusi 3 ja 4 momentti, lakiin uusi 14 a §, 53 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1131/2003 ja 410/2012, uusi 4 momentti ja 82 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 342/2008 ja 622/2011, uusi 10—12 kohta seuraavasti:

7 c §

Säteilyaltistuksen enimmäisarvot

Säteilyturvakeskuksen tulee tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa ydinlaitoksen ympäristöä radioaktiivisten aineiden päästöjen mittausten luotettavuuden varmistamiseksi ja laitoksen ympäristövaikutusten todentamiseksi.

Valtioneuvoston myönnettyä 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan kaivostoimintaan tai malminrikastustoimintaan, jonka tarkoitus on uraanin tai toriumin tuottaminen, Säteilyturvakeskuksen tulee tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa kaivosalueen tai malminrikastuslaitoksen ympäristöä säteilyturvallisuuden varmistamiseksi.

7 q §

Yleiset turvallisuusmääräykset

Säteilyturvakeskus antaa tarkempia määräyksiä tässä luvussa säädettyjen periaatteiden ja vaatimusten teknisluontoisista yksityiskohdista seuraavissa asioissa:

- 1) ydinlaitoksen turvallisuusvaatimusten täyttymisen osoittaminen;
- 2) ydinlaitoksen turvallisuusluokitus;
- 3) ydinlaitoksen ikääntymisen hallinta;
- 4) turvallisuuteen liittyvien inhimillisten tekijöiden hallinta ydinlaitoksessa;
- 5) ydinlaitoksen sijaintipaikan turvallisuus;
- 6) ydinlaitoksen syvyysuuntainen turvallisuus;
- 7) ydinlaitoksen radioaktiivisten aineiden leviämisen tekniset esteet;
- 8) ydinlaitoksen turvallisuustoiminnot ja niiden varmistaminen;
- 9) polttoaineen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuus ydinlaitoksessa;
- 10) radioaktiivisten jätteiden käsittelyn ja varastoinnin turvallisuus ydinlaitoksessa;
- 11) suojautuminen ulkoisilta ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavilta tapahtumilta;
- 12) suojautuminen sisäisiltä ydinlaitoksen turvallisuuteen vaikuttavilta tapahtumilta;
- 13) ydinlaitoksen valvonnan ja ohjauksen turvallisuus;
- 14) ydinlaitoksen rakentamisen turvallisuus;
- 15) ydinlaitoksen käyttöönoton turvallisuus;
- 16) ydinlaitoksen käyttötoiminnan turvallisuus;
- 17) käyttökokemusten ja turvallisuustutkimuksen huomioon ottaminen ydinlaitoksen turvallisuuden parantamisessa;
- 18) ydinlaitoksen turvallisuustekniset käyttöehdot;
- 19) ydinlaitoksen kunnonvalvonta ja kunnossapito laitoksen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 20) ydinlaitoksen säteilymittaukset ja radioaktiivisten aineiden päästöjen valvonta;
- 21) ydinlaitoksen johtaminen, organisaatio ja henkilöstö niiltä osin kuin määräykset ovat tarpeen ydinenergian käytön turvallisuuden varmistamiseksi;

22) ydinenergian käytön turvajärjestelyjen suunnittelu ja toteuttaminen sekä ydinlaitoksen henkilöturvallisuus, tietoturvallisuus, turvavalvonta, turvahenkilöstö, uhkatilanteisiin varautuminen ja toiminta uhkatilanteessa;

23) ydinlaitoksen valmiusjärjestelyjen suunnittelu, toimintavalmius ja toiminta valmiustilanteessa;

24) ydinlaitoksen käytöstä poiston turvallisuuden huomioon ottaminen suunnittelussa ja ydinlaitoksen käytöstä poistamisen turvallisuus;

25) ydinjätelaitoksen turvallisuutta koskevat suunnitteluvaatimukset;

26) ydinjätteiden loppusijoituksen pitkäaikaisturvallisuus;

27) uraanin tai toriumin tuottamiseksi harjoitettavan kaivostoiminnan ja malminrikastustoiminnan turvallisuus.

Ennen 1 momentissa tarkoitettujen määräysten antamista Säteilyturvakeskuksen on kuultava luvanhaltijoita, 56 §:ssä tarkoitettuja neuvotelukuntia, työ- ja elinkeinoministeriötä, sisäministeriötä, ympäristöministeriötä ja pelastusviranomaisia sekä tarvittavassa laajuudessa muita viranomaisia.

14 a §

Periaatepäätöksen ehdot

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuun periaatepäätökseen on sisällytettävä ne ehdot, jotka ovat tarpeen 2 luvussa tarkoitettujen yleisten periaatteiden ja tämän lain mukaisten turvallisuusvaatimusten toteuttamiseksi.

Valtioneuvoston on otettava huomioon Säteilyturvakeskuksen 12 §:ssä tarkoitettussa alustavassa turvallisuusarviossa esitetyt ehdotukset.

23 §

Lupahakemuksen käsitteleminen

Lupahakemuksesta on pyydetävä Säteilyturvakeskuksen ja ympäristöministeriön lausunto, jollei se ole toiminnan luonteen vuoksi ilmeisen tarpeetonta. Säteilyturvakeskuksen on sisällytettävä lausuntoonsa ehdotus lupahdoiksi, jotka

ovat tarpeen 2 a luvun mukaisten turvallisuusvaatimusten toteuttamiseksi. Jos hakemus koskee 2 §:ssä tarkoitettua vientiä, mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua sopimuksen tekemistä tai 22 §:ssä tarkoitettua ydinlaitoksen käyttämistä tilapäisesti Suomen alueella, hakemuksesta on lisäksi pyydettävä ulkoasiainministeriön lausunto, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

— — — — —
25 §

Lupaehdot ja niiden muuttaminen

Lupaan on sisällytettävä ne ehdot, jotka ovat tarpeen 2 luvussa tarkoitettujen yleisten periaatteiden toteuttamiseksi. Lisäksi lupaviranomaisen on otettava huomioon 23 §:ssä tarkoitettussa Säteilysuorakeskuksen lausunnossa esitetyt turvallisuutta koskevat ehdotukset.

— — — — —
53 a §

Ydinlaitoksen haltijalta kerättävä maksu

Sen, jolla on lupa 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua yleiseltä merkitykseltään huomattavan ydinlaitoksen käyttöön, on osallistuttava sellaisen tutkimustoiminnan ja tutkimusinfrastruktuurin rahoittamiseen, jonka tarkoituksena on varmistaa, että jos ydinlaitosten turvallisen käytön kannalta ilmenee uusia seikkoja, joita ei ole ollut mahdollista ottaa ennalta huomioon, viranomaisten saatavilla on riittävästi ja kattavasti sellaista ydinteknistä asiantuntemusta ja muita valmiuksia, joita käyttäen voidaan tarvittaessa viivytyksettä selvittää tällaisten seikkojen merkitystä. Sama velvollisuus on myös sillä, jolla on lupa tällaisen ydinlaitoksen rakentamiseen mutta jolla ei vielä ole lupaa laitoksen käyttöön, sekä sillä, jonka hakemuksesta valtioneuvosto on tehnyt tällaista ydinlaitosta koskevan periaatepäätöksen, joka on voimassa mutta johon perustuvaa lupaa laitoksen rakentamiseen ei ole myönnetty.

Edellä 1 momentissa säädetty velvollisuus täytetään maksamalla Valtion ydinjätehuoltoraastoon vuosittain maksu, joka on 570 euroa vuosina 2016—2020 ja 390 euroa vuosina 2021—2025 kultakin luvassa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta tai periaatepäätöksessä ilmoitetulta suurimman lämpötehon megawatilta tai, jos periaatepäätöksen nojalla on haettu rakentamislupaa, lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan edellä säädetty euromäärä säätää pienemmäksi.

— — — — —
Ydinturvallisuusmaksu määräytyy kunkin vuoden tammikuun 1 päivänä. Jos toiminnanharjoittajalla on tällöin voimassa oleva periaatepäätös tai ydinlaitoslupa, on tämä maksuvelvollinen kyseisen vuoden osalta. Periaatepäätöksen tai rakentamisluvan mukaisen hankkeen toteuttamatta jättämisestä voi ilmoittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuoden loppuun mennessä, jolloin maksuvelvollisuus on vielä seuraavan vuoden osalta.

53 b §

Jätehuoltovelvolliselta kerättävä maksu

Edellä 5 §:ssä säädetyn yleisen periaatteen toteuttamiseksi sen, jolle on 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vastuumäärä, on osallistuttava sellaisen tutkimustoiminnan, tutkimusinfrastruktuurin ja täydennyskoulutustoiminnan rahoittamiseen, jonka tarkoituksena on varmistaa, että viranomaisten saatavilla on riittävästi ja kattavasti sellaista ydinteknistä asiantuntemusta ja muita valmiuksia, joita tarvitaan ydinjätehuollon erilaisten toteutustapojen ja menetelmien arviointiin.

Edellä 1 momentissa säädetty velvollisuus täytetään maksamalla Valtion ydinjätehuoltoraastoon vuosittain maksu, jonka suuruus on 0,13 prosenttia vuosina 2016—2020 ja 0,10 pro-

senttia vuosina 2021—2025 edellä 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistetusta vastuumäärästä.

53 d

Tutkimushankkeiden rahoittaminen

Valtion ydinjätehuoltorahasto rahoittaa kunkin vuonna jaettavissa olevin varoin tutkimushankkeita siten, että:

1) 53 a §:n 3 momentissa tarkoitettua erillisvarallisuudesta rahoitettava hankekokonaisuus tukee tarkoituksenmukaisella tavalla 53 a §:n 1 momentin mukaisen tutkimustoiminnan tarkoitusta;

2) 53 b §:n 3 momentissa tarkoitettua erillisvarallisuudesta rahoitettava hankekokonaisuus tukee tarkoituksenmukaisella tavalla 53 b §:n 1 momentin mukaisen tutkimus- ja täydennyskoulutustoiminnan tarkoitusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tutkimushankkeiden on oltava tieteellisesti korkeatasoisia, ja niiden tulosten on oltava julkaistavissa. Täydennyskoulutustoiminnan tulee tehokkaasti edistää uusien henkilöiden tuloa ydinjätehuollon asiantuntijatehtäviin. Rahoitettavien hankkeiden piiriin eivät kuulu tutkimukset, jotka välittömästi liittyvät tässä laissa tarkoitettuun ydinenergian käytön valvontaan, lupakäsittelyyn tai lupahakemusaineiston valmisteluun.

55 §

Valvontaviranomainen

Edellä 1 momentissa mainittujen tehtävien suorittamiseksi Säteilyturvakeskuksen tulee erityisesti:

3) antaa 7 q §:ssä tarkoitettut yleiset turvallisuusmääräykset ja asettaa 7 r §:ssä tarkoitettut yksityiskohtaiset turvallisuusvaatimukset;

82 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin:

9) kaivostoimintaa ja malminrikastustoimintaa koskevasta lupahakemuksesta ja sen käsitteystä sekä lupapäätöksessä annettavista tiedoista ja lupapäätöstä koskevasta tiedottamisesta;

10) ydinlaitoksesta aiheutuvan säteilyaltistuksen ja radioaktiivisten aineiden päästöjen rajoittamisesta sekä tässä laissa tarkoitettua kaivos- ja malminrikastustoiminnasta aiheutuvan säteilyaltistuksen ja radioaktiivisten aineiden päästöjen rajoittamisesta;

11) siitä, milloin johtamisvastuu ydinenergian käyttöön kohdistuvan lainvastaisen toiminnan torjuntatilanteessa siirtyy luvanhaltijalta asianomaiselle poliisiviranomaiselle; sekä

12) siitä, milloin johtamisvastuu onnettomuustilanteen vaatimista pelastustoimenpiteistä ydinlaitoksen alueella siirtyy asianomaiselle pelastusviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sen 7 q, 53 a, 53 b ja 53 d §, 55 §:n 2 momentin 3 kohta ja 82 §:n 10—12 kohta tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2016.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan säteilylain (592/1991) 11 §:n 3 momentti, 32 §:n 2 momentti ja 32 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 32 §:n 2 momentti laissa 1142/1998 ja 32 a §:n 2 momentti laissa 1179/2005, ja

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1334/1994, uusi 3 momentti, 31 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1179/2005, uusi 2 momentti, 32 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1179/2005, uusi 4 momentti, 36 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1142/1998, uusi 3 momentti, 39 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1142/1998, uusi 3 momentti, 40 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1142/1998, uusi 2 momentti, 45 §:ään uusi 3 momentti, 50 §:ään uusi 4 momentti, 53 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin siitä lailla 1179/2005 kumotun 71 §:n tilalle uusi 71 § seuraavasti:

2 §

Yleiset periaatteet

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä yksilön säteilyaltistuksen laskentaperusteista.

11 §

Säteilytoiminta

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin toiminta aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa sellaista terveydellistä haittaa, että sitä on pidettävä säteilytoimintana. Lisäksi Säteilyturvakeskus ratkaisee tarvittaessa yksittäistapauksessa, onko toimintaa pidettävä säteilytoimintana.

23 §

Säteilymittaukset

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä säteilyaltistuksen arvioimiseksi ja turvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisten mitausten luotettavuuden toteamisesta sekä säteilymittareiden ja säteilyn mittauslaitteistojen kalibroinnista.

31 c §

Lähteiden käyttö

Säteilyturvakeskus voi antaa 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten toteuttamista koskevia tarkempia turvallisuusmääräyksiä.

32 §

Työntekijöiden suojeleminen

Työntekijöiden luokittelun ja säteilyaltistuksen seurannan perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä työntekijöiden suojelemiseksi tarvittavista järjestelyistä työpaikoilla.

32 a §

Annosmittauspalvelun hyväksyminen

Annosmittauspalvelun hyväksymisen edellytyksiä ovat mittausmenetelmien soveltuvuus, mittaushenkilöstön pätevyys sekä toiminnan ohjauksessa käytettävän laatujärjestelmän taso. Annosmittauspalvelu hyväksytään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä annosmittauspalvelun toiminnasta.

36 §

Työntekijöiden koulutus ja opastus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden laajuudesta.

39 b §

Toimenpiteen suorittaminen

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettujen velvoitteiden toteuttamisen yksityiskohdista.

40 §

Laadunvarmistus

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä laadunvarmistuksen toteuttamisesta.

45 §

Säteilyaltistuksen selvittäminen

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettusta säteilyaltistuksen selvittämisestä.

50 §

Toiminnan harjoittajan huolehtimisvelvollisuus

Säteilyturvakeskus voi antaa tässä pykälässä säädetyn huolehtimisvelvollisuuden sisällöstä tarkempia määräyksiä.

53 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Kaivosviranomaisen myönnettyä kaivoslain 9 §:ssä tarkoitetun malminetsintäluvan uraania tai toriumia sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen Säteilyturvakeskuksella on oikeus säteilyturvallisuuden varmistamiseksi tarpeellisessa laajuudessa tarkkailla ja valvoa malminetsintäaluetta ja sen ympäristöä. Säteilyturvakeskuksella on oikeus toteuttaa tarpeellinen tarkkailu ja valvonta myös silloin, kun kaivoslain 16 §:ssä tarkoitetun kaivosluvan nojalla louhitaan ja käsitellään muuta kaivosmineraalia ja toiminta vaikuttaa tai saattaa vaikuttaa ympäristön säteilyturvallisuuteen.

71 §

Kuuleminen Säteilyturvakeskuksen antamista määräyksistä

Säteilyturvakeskuksen on ennen 2 §:n 2 momentin, 11 §:n 3 momentin, 23 §:n 3 momentin, 31 c §:n 2 momentin, 32 §:n 2 momentin, 32 a §:n 4 momentin, 36 §:n 3 momentin, 39 b §:n 3 momentin, 40 §:n 2 momentin, 45 §:n 3 momentin ja 50 §:n 4 momentissa tarkoitettujen määräysten antamista kuultava 20 §:ssä tarkoitettuja luvanhaltijoita, 7 §:ssä tarkoitettua neuvottelukuntaa ja sosiaali- ja terveysministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä sekä tarvittaessa laajuudessa muita viranomaisia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2015
